

В резултат на актуализираната от началото на 90-те години тема за мултикултурното разнообразие и за малцинствата, историческата наука също започна да обръща поглед към етнически не-българските и религиозно неправославните малцинствени групи в България. Наблюденията и данните, които ще представя накратко, са резултат на опита ми да навляза в темата за историята на циганите до 1944 г. във връзка с подготовката на една глава, посветена на малцинствата в България, която ще бъде включена в том 9-ти от многотомната история на България.

Изследователят на историята на ромите в България може да стъпи на добрата основа на изследванията върху етноса като цяло. Известно е, че първият български учен, който проявява интерес към историята, езика и фолклора на циганите в страната, е д-р Найден Шейтанов — една от представителните личности в българската културна история до 1944 г. С някои предимно “етнографски” изключения от периода на държавния социализъм (Васил Маринов 1962; Георгиева 1966) циганите стават обект на по-системно изследване от българските учени по време на прехода към демокрация след 1989 г. Особено значение имат приносните публикации на Елена Марушиакова и Веселин Попов (Марушиакова, Попов 1993; 2000), както и на Бойко Мизов (Мизов 2006), в които се намират и най-много сведения за историята на циганите в българските земи. Информация, макар и твърде обобщена и затова не винаги точна за тази история, съдържат и публикациите на западни циганолози (Crowe 1996, Кенрик, Тейлър 2001; Кенрик, Пъкстън 2006). През последните години чрез регионални проучвания (Иванова, Кръстев 2006) започва да се преодолява традиционната липса на интерес към темата от страна на българските историци. Все пак в историята на циганите в България има не малко “бели петна” и някои неясноти, за чието осветляване могат да допринесат традиционните за историка методи на работа — проучване и критичен анализ на различните исторически извори и интерпретирането на фактите в контекста на изследваната епоха.

Вътрешната разнородност на ромската етническа група и възприемането на друга “по-престижна” идентичност затруд-